

ANKARA BAROSU
CMK MERKEZİ

ANKARA BAROSU CMK MERKEZİ

OTOPSİ GÖREVLENDİRMELERİNE İLİŞKİN KONTROL LİSTESİ

1. CMK Kapsamında Otopsi Görevlerinin Kapsamı Nedir?
2. CMK Kapsamında Otopsi Görevi Alan Avukatlar, Otopsinin Yapıldığı Yere Gitmek İçin Hangi Birime Ulaşmalıdır?
3. Otopsi Görevlerine İlişkin Ücret Nasıl Belirlenir?
4. Otopsi Görevlerinde Avukat Olarak Nelere Dikkat Etmeliyiz?
5. Ölünün Kimliği Nasıl Tespit Edilir?
6. Adli Muayene Sırasında Hangi İşlemler Gerçekleştirilir?
7. Adli Muayene İşlemine Kimler Katılabilir?
8. Otopsi İşlemine Kimler Katılabilir?
9. Otopsi İşlemi Sırasında Eksik Veya Hatalı Uygulamalar Tespit Edilirse Avukat Ne Yapmalıdır?
10. Otopsi Raporu Düzenlenirken Dikkat Edilecek Hususlar Nelerdir?
11. Avukatın Otopsi Raporunun Düzenlenmesine Ne Gibi Etkileri Olabilir?
12. Otopsi Sonrası Avukatın Yapması Gerekenler Nelerdir?
13. CMK Kapsamındaki Otopsi Görevlendirmelerinde Avukatın İmtina Etmesi Gereken Davranışlar Nelerdir?
14. CMK Kapsamında Görevlendirilen Avukat Otopsi Sürecinde Hangi Belgeleri İnceleyebilir?
15. Avukatın Otopsi Görevlendirmesi Hangi Hallerde Sona Erer?

1. CMK Kapsamında Otopsi Görevlerinin Kapsamı Nedir?

211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu Ek md 2/1 gereğince Asker kişilerin kıta, karargâh ve kurumlarda ya da görev esnasında veya görev yerlerinde ölümü hâlinde soruşturma ve kovuşturma süresince yasal mirasçılarını temsil etmek üzere kendilerinin seçtiği bir avukat vekil olarak görevlendirilir. Fiili veya hukuki imkânsızlık nedeniyle görevlendirme yapılamaması hâlinde bu görev, baro tarafından belirlenecek bir avukat tarafından yürütülür. **Görevlendirilen vekilin savcılıkça yapılacak olay yeri inceleme, ölü muayenesi ve otopsi ile tanık ve bilirkişi dinlenmesi işlemleri sırasında hazır bulunması zorunludur.**

Zorunlu müdafii olarak CMK kapsamında otopsi görevlendirmesi şüpheli asker ölümleriyle sınırlıdır. Diğer şüpheli ölümler için görevlendirme yapılabilmesi için gerekli yasal düzenleme mevcut olmadığından CMK Merkezi tarafından görevlendirme yapılmamaktadır.

2. CMK Kapsamında Otopsi Görevi Alan Avukatlar, Otopsinin Yapılacağı Yere Gitmek İçin Hangi Birime Ulaşmalıdır?

Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) kapsamında otopsi işlemleri için görevlendirilen istekli avukat, otopsinin yapılacağı adli tıp kurumuna veya hastaneye gitmelidir. Bu kurumlar, genellikle Ankara Adli Tıp Kurumu veya otopsinin gerçekleştirileceği ilgili hastanelerdir. Görevlendirilen avukatların, otopsi işlemi öncesinde ilgili kurumla iletişime geçerek otopsinin yeri ve zamanı hakkında bilgi alması önemlidir.

Herhangi bir sorun veya belirsizlik durumunda, Ankara Barosu CMK Merkezi ile iletişime geçmek faydalı olacaktır. CMK Merkezi, avukatların görevlendirmeleri ve karşılaşılabilecekleri sorunlar konusunda destek sağlamaktadır.

3. Otopsi Görevlerine İlişkin Ücret Nasıl Belirlenir?

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde başka bir ücret belirlenmemiş ise olay yeri inceleme ve otopsi işlemleri için AAÜT ceza soruşturma işlemleri için belirlenen ücret, ölü muayenesi işlemi için AAÜT ceza soruşturma evresinde takip edilen işlemler için belirlenen ücretin üçte ikisi ödenir. Savcılıkça yapılacak olay yeri inceleme, ölü muayenesi ve otopsi ile tanık ve bilirkişi dinlenme işlemleri sırasında hazır bulunan vekile her işlem için ayrı ayrı ücret ödenir.

4. Otopsi Görevlerinde Avukat Olarak Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Ölüm saati, ölüm nedeni ve cesetteki bulguların tespit edilip edilmediği, rapora yazılıp yazılmadığı avukatça incelenmelidir. Cesedin baş, göğüs ve karın bölgesinin açılıp açılmadığının ve bu hususların rapora geçirilip geçirilmediğine bakılmalıdır. Eğer bu mümkün değilse ve bu bölgeler açılamazsa bu durumun da rapora yazılıp yazılmadığının kontrol edilmesi gerekir. Ayrıca her sayfada bilirkişi, doktor, cumhuriyet savcısı, zabıt katibi ve avukatın imzası bulunmalıdır.

Otopsi, cesedin durumu olanak verdiği takdirde, mutlaka baş, göğüs ve karnın açılmasını gerektirir. Otopsi işleminin tekrarı olmadığı için yapılacak işlemlerin titizlikle yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde mahkemece yetersiz bulunan otopsi işlemleri yargılamanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesinin önüne geçer. Yetersiz ve eksik yapılan otopsi işlemleri sebebiyle yapılan yargılama sonucu verilen kararlar nedeniyle AİHM'e başvurulabilmektedir.

Ayrıca baş, göğüs ve karnın usulünce açılarak, tüm organların sistematik bir şekilde incelenmesi, özellikle elle, ipe boğmalarda veya asılarda boyun cildi ve boyun iç organları (gırtlak kıkırdakları, hiyoid kemiği) incelenerek, bütün iç organlar ile kemiklerdeki travmatik ve hastalıkla ilgili değişikliklerin kaydedilerek açıklanması, iç organların dış yüzeylerindeki veya gerektiğinde organın içerisindeki travmaya bağlı lezyonların fotoğraflanması, gerektiği takdirde görüntü kayıtlarının alınması gerekmektedir.

Vücuttaki tüm yara ve berelerin, seyri, şekli, yönü, rengi, anatomik yapılarının belirlenmesi, mermi yaralarının tanımının yapılması, ateşli silah kalıntısı var ise analiz için saklanması, swap örneklerinin alınması, ateşli silah yaralarının giriş ve çıkış

deliklerinin belirtilmesi, cesetteki tüm mermilerin tespiti ile vücuttan çıkarılarak muhafaza edilmesi, deri, dişler, baş, yüz, gözler, burun ve kulaklar, boyun, kol ve bacaklar ile genital organların ayrıntılı bir şekilde muayene edilmesi, gerektiğinde kan örnekleri ve parmak izlerinin alınması gerekmektedir. Bu süreçte, ölüm nedeninin belirlenebilmesi ve adli soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi için dış ve iç muayenelerin eksiksiz ve titizlikle gerçekleştirilmesi büyük önem taşır.

Kapsamlı İnceleme’de baş, göğüs ve karın açılmalıdır; organların detaylı incelenmesi gerekmektedir.

Dış ve İç Muayene’de bütün iç organların dış yüzeyleri ve içleri gözlemlenmelidir. Özellikle travmaların, yaraların ve diğer anormalliklerin kaydedilmesi önemlidir.

Sistematik İnceleme’de ceset baş, göğüs ve karın bölümü dikkatli bir şekilde incelenmelidir. Onun organının ayrı ayrı değerlendirilmesi önemlidir.

Belgelendirme İşlemi’nde, yapılan analizler ayrıntılı bir şekilde kaydedilmeli ve fotoğraflanmalıdır. Özellikle yaralar, morbositeler, iç organlardaki değişiklikler ve travmalar belgelenmelidir.

Eksiksiz İşlem olabilmesi adına, otopsi işleminin tekrar yapılmaması için tüm aşamaların izlenmesi gereklidir. Eksik bırakılan ya da yetersiz yapılan otopsi, yargılama sürecini olumsuz etkilemektedir.

Görüntüleme yapılırken ise, ilgili ayrıntılarla ilgili bilgilerin görüntü kaydının olması; Fotoğrafların RAW formatında düzenlenmesi ve muhafaza edilmesi gerekir.

5. Ölünün Kimliği Nasıl Tespit Edilir?

Engelleyici sebepler olmadıkça ölü muayenesinden veya otopsiden önce ölünün kimliği her suretle ve özellikle kendisini tanıyanlara gösterilerek belirlenir. Kimlik tespiti için bir şüpheli veya sanık varsa ölü teşhis edilmek üzere ona da gösterilebilir.

6. Adli Muayene Sırasında Hangi İşlemler Gerçekleştirilir?

Ölünün adli muayenesinde tıbbi belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm bulgular saptanır. 2238 S. Kanun md.14 uyarınca “*Bir kimse sağlığında vücudunun tamamını veya organ ve dokularını, tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlar için bıraktığını resmi veya yazılı bir vasiyetle belirtmemiş veya bu konudaki isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise sırasıyla ölüm anında yanında bulunan eşi, reşit çocukları, ana veya babası veya kardeşlerinden birisinin; bunlar yoksa yanında bulunan herhangi bir yakınının muvafakatiyle ölüden organ veya doku alınabilir.*” Ayrıca aksine bir vasiyet veya beyan yoksa, kornea gibi ceset üzerinde bir değişiklik yapmayan dokular alınabilir. Ölü, sağlığında kendisinden ölümünden sonra organ veya doku alınmasına karşı olduğunu belirtmişse organ ve doku alınamaz.

Ölümlle sağlanan tüm bulgular (morarma, yara vb.) sistematik olarak saptanır ve bulgular kaydedilir.

Ölüm öncesi sağlık durumu tıbbi tarih kapsamında sorgulanır.

Ölüm zamanı, ölüm katılığı gibi değişikliklerden elde edilenler ve ölüm nedenleri araştırılır.

Gerekli izinler alındıktan sonra, organ veya doku alımı yapılır.

7. Adli Muayene İşlemine Kimler Katılabilir?

Adli muayene Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim görevlendirilerek yapılır. Adli muayeneyi gerçekleştiren hekim, genellikle adli tıp uzmanı olmalıdır. Duruma göre başkaca uzmanlık alanlarına sahip hekimlerin katılması da mümkündür. Taraf avukatları sürecin yürütülmesi amacıyla muayeneye katılabilir.

8. Otopsi İşlemine Kimler Katılabilir?

Otopsi, Cumhuriyet savcısının huzurunda biri adli tıp, diğeri patoloji uzmanı veya diğ er dallardan birisinin mensubu veya biri pratisyen iki hekim tarafından yapılır. Müdaf i veya vekil tarafından getirilen hekim de otopside hazır bulunabilir. Zorunluluk bulunduğu nda otopsi işlemi bir hekim tarafından da yapılabilir; bu durum otopsi raporunda açıkça belirtilir. Ölümünden hemen önceki hastalığında öleni tedavi etmiş olan hekim e, otopsi yapma görevi verilemez. Ancak, bu hekimin otopsi sırasında hazır bulunması ve hastalığın seyri hakkında bilgi vermesi istenebilir. Müdaf i veya vekil otopsiye katılabilir.

9. Otopsi İşlemi Sırasında Eksik veya Hatalı Uygulamalar Tespit Edilirse Avukat Ne Yapmalıdır?

Avukat, eksik ya da hatalı uygulamalar tespit ederse durumu, Cumhuriyet savcısına ve ilgili sağlık kurumuna bildirmelidir. İtiraz dilekçesi hazırlayarak eksikliklerin giderilmesini talep edebilir. Ayrıca bu hususları tutanakla kayıt altına alarak hukuki sürecin ilerleyen kısımlarında delil olarak sunulmalıdır.

10. Otopsi Raporu Düzenlenirken Dikkat Edilecek Hususlar Nelerdir?

Otopsi raporunda, otopsi işlemi sırasında yapılan tüm tetkik ve analizlerin açık bir şekilde yazılması, ölüm sebebini, ölüm mekanizmasını ve ölüm şeklini gösteren bütün aşamaların ve cesetteki bulguların raporda belirtilmesi şarttır. Otopsinin yapıldığı yer, tarih, başlangıç ve bitiş saatlerinin rapora kaydedilmesi; otopsiye katılan adli tıp uzmanı ya da diğ er hekimlerin isim ve unvanlarının raporda belirtilmesi gerekir.

Fotoğraf veya görüntü çekiminde, tüm işlemlerin Cumhuriyet savcısı tarafından yaptırılması suretiyle görevlendirilecek kişinin kimlik bilgilerinin otopsi tutanağına geçirilmesi, otopsi bulgularının ayrıntılı bir şekilde belgelendirilmesi, fotoğraf çekimlerinin, üzerinde değişiklik yapılmasına imkan vermeyen RAW formatıyla gerçekleştirilmesinin sağlanması gerekmektedir. Dijital cihazlarla çekim yapıldığı takdirde, fotoğraf veya görüntülerin veri taşıyıcısına aktarılması, kayıtların üzerine soruşturma numarası, tespit edilmiş se ölünün adı ve soyadı ile çekim tarihinin yazılmasından sonra ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından onaylanarak soruşturma dosyasında muhafaza edilmesi gerekir. Ceset üzerinde varsa darp, cebir, mücadele, boğuşma, yara, mermi, barut izlerinin ve cesetten çıkarılan mermilerin, elbiselerin ve kişisel eşyaların, olayı aydınatabilecek delil niteliğinde olabilecek her şeyin, muayene sırasında otopsiyi yapan hekimin istediğı yerlerin, tüm iz ve delilleri belirtecek şekilde, çeşitli açılardan en az iki adet renkli fotoğrafının çektirilmesi ile suç eşyalarının kaybolmasının önlenmesi ve emanete alınması, ayrıca bu usule uygun olarak fotoğraf çekildiğinin otopsi tutanağına ayrıntılı bir şekilde yazılması şarttır.

11. Avukatın Otopsi Raporunun Düzenlenmesine Ne Gibi Etkileri Olabilir?

Avukat, raporun somut gerçeğe ve hukuka uygun şekilde tamamlanmasını takip edip, eksik veya yanlış bilgilerin fark edilmesi halinde bunları otopsi ekibine bildirerek raporun düzeltilmesini sağlayabilir. Ayrıca raporun her bir sayfasındaki bilirkişi, doktor, Cumhuriyet savcısı, zabıt katibi ve avukatın imzalarının eksik olup olmadığı kontrol edilmelidir.

12. Otopsi Sonrası Avukatın Yapması Gerekenler Nelerdir?

Avukat, otopsi işlemi sonrasında hazırlanan raporu inceleyerek eksikliklerin olup olmadığını belirlemelidir. Ayrıca olay yeri inceleme raporları, tanık ifadeleri ve diğer belgelerle otopsi raporunu karşılaştırmalıdır. İlgili taraflara otopsi süreci ve hukuki sonuçları hakkında gerekli bilgileri vermelidir.

13. CMK Kapsamındaki Otopsi Görevlendirmelerinde Avukatın İmtina Etmesi Gereken Davranışlar Nelerdir?

- Avukat, otopsi işlemine doğrudan doğruya müdahale etmemeli veya tedavi işlemlerini yönlendirmemelidir.
- Ayrıca bilimsel tıbbi inceleme süreçlerini etkilemeye çalışmamalıdır. Delillerin korunmasına zarar verebilecek herhangi bir eylemde bulunmamalıdır.
- Yine avukat, süreçle alakalı olarak yetkili olmayan kişi ve kurumlara bilgi vermemelidir.
- Avukatın otopsi sürecindeki görevi, insan haklarının korunması ve usule uygunluğun denetlenmesi amacıyla gözlemci sıfatıyla sınırlıdır. Teknik tıbbi süreçlere müdahale yetkisi bulunmaz.

14. CMK Kapsamında Görevlendirilen Avukat Otopsi Sürecinde Hangi Belgeleri İnceleyebilir?

Baro tarafından otopsi işlemlerinde görevlendirilen avukat süreç içerisinde aşağıdaki belgeleri inceleyebilir ve gerektiğinde örneğini alabilir;

- Otopsi raporu ve ekleri
- Olay yeri inceleme raporu
- Ölünün kimlik tespitine ilişkin belgeler
- Tanık ifadeleri ve bilirkişi raporları
- DNA, toksikoloji ve patoloji test sonuçları
- Otopsi sırasında çekilen fotoğraflar ve video kayıtları

15. Avukatın Otopsi Görevlendirmesi Hangi Hallerde Sona Erer?

Baro tarafından otopsi işlemlerinde görevlendirilen avukatın otopsi sürecindeki görevi şu hallerde sona erer;

Otopsi işleminin tamamlanması: Otopsi süreci sona erdiğinde, avukatın gözlemci olarak görevi kendiliğinden sona erer.

Görevlendirme iptali: Baro tarafından yapılan görevlendirmenin iptal edilmesi durumunda.